

נפשך" אפילו הוא נוטל את נפשך. ת"ר מעשה וגזרה מלכות גזירה על ישראל שלא יעסקו בתורה. *מה עשה רבי עקיבא, הלך והקהיל קהלות ברבים וישב ודרש. מצאו פפוס בן יהודה. א"ל [עקיבא] אי אתה מתירא מפני אומה זו. א"ל [אתה] פפוס שאומרים עליך חכם אתה אי אתה אלא טפש. אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מזהלך על [שפת] [גב] הנהר ראה דגים שהיו רצים לכאן ולכאן. אמר להם מפני מה אתם רצים. אמרו לו מפני הרשתות והמכמורות הבאות עלינו. אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה וגדור אני ואתם כדרך שדרו אבותי ואבותיכם. אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות (אי) [לא פקח] אתה אלא טפש [אתה], ומה במקום חיותנו אנו מתיראים במקום מיתתנו לא כל שכן. ואף אנו כך, בזמן שאנו עוסקים בתורה דכתיב בה (דברים ל) "כי הוא חייך ואורך ימים" אנו מתיראים, כשאנו פוסקים מדברי תורה על אחת כמה וכמה. [אמרו] לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרבי עקיבא וחבשוהו בבית האסורים ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו. אמר לו, [פפוס] מי הביאך כאן. אמר לו אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה, אוי לי שנתפסתי על

* ע"י הגירסא בגמרא.

דברים בטלים. (אמרו) [בשעה] כשהוציאוהו לר"ע להריגה זמן ק"ש היה והיו סורקין את בשרו במסרקאות של ברזל והיה מתכוין לקבל עליו עול מלכות שמים באהבה. אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן. אמר להם כל ימי הייתי מצטער על הפסוק הזה "בכל נפשך" ואפילו הוא נוטל את נפשך, אמרתי מתי יבא לידי ואקיימו ועבשיו שבא לידי לא אקיימו. היה מאריך ב"אחד" עד שיצתה נשמתו ב"אחד". יצתה בת קול ואמרה אשריך ר"ע שיצתה נשמתך ב"אחד". אמרו מלאכי

עין איה

מתגברים חיל ומרפים את קשר הלאומי שלנו, שזה הוא עיקר הנצחון של המנצחים, שישבת עם עברתו מהיות גוי, אם גרפה ידיו מן התורה הלא ילך קשר הלאומי הלך והנתק לגמרי עד אין שריד חלילה. ע"כ בכל עת צרה, אחת היא מעוזם של ישראל תורת ד' שתשגבהו בענין, שתאמץ כחו הלאומי ותתן בו עז ותעצומות לשאת את גורלו המר, עד יאיר אור יקרות ותזרח לו השמש, שמש צדקה וישועה. ואם נרופף את קשר הלאומי שהוא לנו המובטח והמלא חיים, הוא הקשר הבא מכת התורה, ונבטח על קישורים לאומיים אחרים, שהם לא נכוננו לנו בתור קשרים עקריים ואינם הולמים לתכונותינו וטבע לאומינו, ודאי לא יעלה בידנו כלום, את שנאת העמים לא נמנע בזה ואת כחינו הפנימי נחליש ונדלדל.

רכב. לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרע"ק כו' ותפסו לפפוס כו' אשריך ר"ע שנתפסת ע"ד תורה, אוי לו לפפוס שנתפס ע"ד בטלים. הדעה הרוממה והאמיתית הזאת הראתה בפועל, כי מצאו תואנות גם ביהודי המתאמץ להסתיר את לאומיותו הפנימית האמיתית, לאומיותו הנובעת מצד תורתו. ואז נכפלו כפח יחר לו על היותו מוג לב ונמהר להצפין את סגולתו, כדי למצא על ידי זה הן בעיני שונאי עמו והיא לא תצלח, כי

ומבטחון קיום הידיעה הזאת שלא תוכל להמחק גם בכל כלי חובלים, עזה כמות אהבה.

רבה. ת"ר, מעשה שגזרה המלכות גזרה על ישראל שלא יעסקו בתורה. מה עשה רבי עקיבא, הלך והקהיל קהלות ברבים כו'. א"ל פפוס ב"י, אי אתה מתירא מפני אומה זו. א"ל כו' אמשול לך משל למה ד', לשועל כו' ומה במקום חיותנו כך כו'. פפוס חשב, מאחר שהמלכות גלתה דעתה שכל שנאתה את ישראל היא רק בדבר הרוחניות, א"כ צריך לכבוש את המאור הרוחני, ותכבה אש השנאה, וינח לישראל וישוב בהמשך הזמן לעבודתו ותעודתו, כאשר ירוח לו. אמנם רע"ק ידע שרק תואנה מצאו בשנאתם לומר שהיא מצד הרוחניות ותורתם של ישראל. כי השנאה היא שנאת עם, שנאה היוצאת מנפש רעה האומרת "אני ואפסי עוד", ורצה לקחת כל הטוב רק לעצמה, ועינה רעה בעם אחר. א"כ אם לא ימצאו תואנה מצד הרוחניות, מפאת התורה והדת, ימצאו תואנות אחרות. ואם לא ימצאו כל תואנות, מה שהוא אי אפשר, ואם הי' כן ישלחו יד לעשוק ולרדץ בלא שום תואנה. א"כ עלינו לעשות את שלנו, לחזק חיינו הכלליים, חיי הלאום שאינה מתקוממת כ"א ע"י התורה. והדברים ק"ו, אם בשעה שאנו מחזיקים במעוז התורה, הם

אין השנאה מחוסרת עלילות. ע"כ אשרי איש טהר לב וטהר כפים, גבור ברוחו, העומד על נפשו ונפש עמו, ומחזיק בעץ החיים של תורה² גם בעת אשר ימרורו אויביו, "יבטח כשם ד' וישען באלהיו"³.

ר. אמרו: כשהוציאו את רע"ק להריגה זמן ק"ש הי' כו'. א"ל תלמידיו, רבינו עד כאן. א"ל, כל ימי הייתי מצטער כו' עכשיו שבא לידי לא אקיימנו. תכלית קבלת עול מ"ש בכל יום, היא כפי המובן הכנה שתהי' קנויה בגפש לעת מצא של ההצטרפות. א"כ כיון שבא האדם לידי ניסיון נבחן ויצא צורך ומזוקק כר"ע שכבר עמד בגפש תזקה ושמחה של אהבת אמת, לקבל עליו עומ"ש בפועל מבלי לחוש גם מכלי מענים היותר נוראים, מסרקות הברזל, א"כ למה לו עוד לקבל עליו עול מ"ש. אמנם הוא ע"ה הורה להם שאין הדבר כן, לא רק כערך הכנה לבא אל התכלית תחשב קבלת עומ"ש, כ"א היא תכלית נפלאה לעצמה. הסכמת האדם הטהורה, לקבל עליו עול מ"ש גם עד מיצוי הנפש ועד בכלל, מרוממת אותו בכל פעם כמעלה יותר ורוממה בקנין הקדושה וקרבת אלהים, שאין למעלתה סוף ותכלה. וא"כ שאין קבלת עומ"ש הכנה כ"א שלימות עצמית, הלא אי אפשר כלל לחשוב, שמי שהצטער כל ימיו לומר מתי יבא לידי ואקיימנו, והוסיף כל ימי חייו שלימות על שלימות ע"י הציור האדיר המרומם את האדם למעלה רמה ונאצלת, הוא ינוח מזכות עוד בהוספה רוחנית גדולה, שיוסיף הציור עוד לפעול על נפשו בעצם השעה הקדושה והנוראה, שהוא בפועל מקבל עליו, לא כציור כ"א במעשה, את עול מ"ש של "בכל נפשך" באהבה.

רלא. הי' מאריך ב"אחד" עד שיצתה נשמתו

ב"אחד". אם שרכו וארכו מאד מצות התורה לסעיפיהן ופרטיהן, אבל הכלל העולה מהן הוא שכל המערכה הגדולה הזאת צריכה להיות כדי להורות בפועל את ההוראה הגדולה של "ד' אחד". ונקודת מסירת הגפש שהיא מתפשטת גם על כל דיני תורה לעת הגזירה והסכנה, היא מפני שהם מסתעפים ושייכים אל השורש של הוראת "ד' אחד". קיומו הנצחי של עם ישראל, בצביונו, ברוחו ותכונתו, הוא צורך גבוה להיות נשמרת הדעה של "ד' אחד" בכל טהרתה. וכל המצות כולן, הלאוין והעשין וגדריהם, הן נערכות כדי לשמור על ידן הדיעות והמדות והתכונות של עם ישראל, כדי שלא יוכל הזמן לשנותו מצביונו, מתכונתו ומרגשותיו, ולא לכוללו בין עמים אחרים, כ"א "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ד'".¹ ע"כ הנקודה שכח מסירת הנפש הפרטית עומדת עליה היא "ד' אחד". ולהורות את דעת הנפש² שלו בעשותו את הגבורה הקדושה הזאת, למסור נפשו על קדושת ד' בשביל הקהלת קהילות רבים ללימוד התורה, בשעה שהמלכות גזרה ע"ז כדי להשכיח תורה מישראל, האריך בדבר כדי לתת בינה³, שהפרטיות של ההסתעפות מדיני התורה ולימוד התורה והרחבתה, הם נחלים ההולכים מהתעורה של דעת אחדות ד', ואלוהים הם שבים⁴; ומסירות נפשו⁵ היא כשביל שהדבר נוגע להמטרה של ההוראה ד"אחד". ע"כ האריך ב"אחד" עד שיצתה נשמתו ב"אחד".

רלב. יצתה ב"ק ואמרה, אשריך ר"ע שיצתה נשמתך ב"אחד". אשרי האיש עושה גבורה גדולה ויודע בדעת נפש והכרה פנימית את מטרת פעולתו, שאינה באה לא מתוך הרגל והמשך אחר המוסכם מבלי כירור נפשי אמיתי, שאז עדיין אינה תכלית האושר. אבל מסי"נ זאת, שהיתה מתאחדת עם

2. עפ"י משלי ג, יח. 3. ישעיה נ, י. רלא. 1. ישעיה סא, ט. 2. עפ"י משלי יט, ב. 3. עפ"י איוב לה, לו. 4. עפ"י קהלת א, י. 5. עיין שמונה קבצים, קובץ ה, סע' רנו, ח"ב, עמ' שכה.

הגבורה של קדושה היותר נפלאה, ועם החכמה וברור הדעת היותר טהור ונעלה, אין לך אושר גדול מזה בעולם, ותגלה במה שיצתה נשמתו ב"אחד".